

Til II. Skolevæsenet. F. Tilskud til kommunale og private højere Almenskoler m. v.

Denne Konto blev allerede i 1908—09 optaget med 65 000 Kr., 1909—10 forhøjedes den til 80 000 Kr., 1918—19 til 115 000 Kr., 1920—21 til 325 000 Kr. og 1921—22 til 425 000 Kr.

Underkonto d. Tilskud til Erstatning for Fripladser eller Moderation i Skolebetalingen for mindre velstillede Forældres Børn i Mellem- og Realklasserne.

Bevillingen blev optaget i 1913—14 med 65 000 Kr., i 1918—19 forhøjedes den til 81 400 Kr., 1919—20 til 300 000 Kr., 1920—21 til 400 000 Kr., 1921—22 til 550 000 Kr. og 1924—25 nedsattes den igen til 495 000 Kr.

Den samlede Bevilling var altsaa i 1914—15 paa 275 500 Kr.; i 1921—22 naaede den op paa 2 375 000 Kr., hvorefter den igen er gaaet ned til 2 290 000 Kr.

Paa Finanslovforslaget for 1925—26 var Driftstilskudskontoen nedsat med 70 000 Kr., idet Ministeriet mente, at Bevillingen maatte kunne nedsættes noget. Der var dog taget Forbehold med Hensyn til, paa hvilken Konto Nedsættelsen endelig burde placeres, idet man muligvis vilde finde det rigtigst at foretage Nedsættelsen paa Lønningskontoen, saaledes at Løntilskuddet fremtidig kun beregnes paa Grundlag af Timerne i Mellem- og Realklasserne. Ved 3. Behandling i Folketinget blev Kontoen imidlertid igen forhøjet med de 70 000 Kr., idet det ansaas for rigtigst ikke at foretage Nedsættelsen for indeværende Finansaar.

Medens der for alle andre tilskudsnydende højere Almenskoler er gennemført en bestemt Sondring mellem den eksamensberettigede højere Almenskole og Underskolen, saaledes at Eksamensskolens Tilskud kun ydes til Overskolen, har de private Mellem- og Realskoler uden for Hovedstaden i denne Henseende en Særstilling, idet Loven af 2. Maj 1902, der angaar et Beløb af 100 000 Kr., forudsætter, at der kan være Underklasser ved Skolerne, og kun kræves et vist Elevtal i Overskolen, medens Tilskuddet udddeles under Hensyn til Lønninger o. s. v. i hele Skolen. Ved Udviklingen af Bevillingen til de private Mellem- og Realskoler er Forholdet blevet det, at kun en Del af Driftstilskuddet, svarende til knap 5,7 pCt. af hele Bevillingen, ydes efter Reglerne i Lov 2. Maj 1902; men medens det særlige Fripladstilskud kun beregnes efter Elever i Overskolen (for Realskolen dog ældste Underklasse medtaget), har man for Løntilskuddenes Vedkommende hidtil opretholdt den Ordning, at den enkelte Skole betragtes som en Helhed, og Løntilskuddet for den enkelte Lærer er altsaa beregnet ens, hvad enten han havde alle sine Timer i Overskolen, eller havde sine Timer fordelt mellem Over- og Underskolen, eller havde alle sine Timer i Underskolen. Af den i Anmærkningerne til Finanslovforslaget for 1925—26 optagne Redegørelse, se R. T. 1924—25, Tillæg A., Sp. 1845—52 fremgaar det, at der er en Række Skoler, der, naar henses til deres Elevtal i Overskolen, oppebærer en uforholdsmæssig Andel af Bevillingen, og dette stemmer i væsentlig Grad fra de paagældende Skolers store Underskole. Der findes Skoler, som i ganske overvejende Grad er Underskoler; man har endog Eksempler paa, at eksamensberettigede Pigeskoler har en Underskole for Drengene, en Forberedelsesskole til den stedlige Gymnasieskole. Det synes klart, at det over for andre Forberedelsesskoler, der ikke faar Statstilskud, og over for de Mellem- og Realskoler, hvis væsentlige Virksomhed med Rette karakteriserer dem som højere Almenskoler, er en Uret at lade saadanne Skoler som de nys nævnte tage en stor Del af Tilskudssummen som Tilskud til deres Underskoler.

Men ganske bortset herfra har Udviklingen medført Urimeligheder ved Underskolens Deltagelse i Tilskuddet. Det kan saaledes anføres, at Alderstillæggene er blevet udbetalt fuldt ud for 30 Timers ugentlig Undervisning, og denne Regel har ogsaa været gældende for Underskoletimer. Denne Urimelighed har man efter Forhandling med Skolerne rettet i Fordelingsreglerne for indeværende Finansaar, idet man i Aar regner med et omregnet Timetal, hvorefter Underskoletimer i Almindelighed kun gælder for $\frac{5}{6}$ af Overskoletimer, men det er Ministeriets Opfattelse, at man kun bør betragte dette som en begyndende Afvikling af Underskolens Deltagelse i de heromhandlede Statstilskud, saaledes at disse fremtidig alene ydes til den egentlige højere Almenskole.

For at illustrere Forholdet meddeler man nedenfor en skematisk Oversigt, som viser Elevtal og Timetal i henholdsvis Overskole og Underskole i de Skoler, som paa det paagældende Tidspunkt havde særlige Underskoletimer. Udeladt er altsaa de Skoler, der ingen særlig Underskole havde. Elevtallene stammer fra 1924—25 og Timetallene fra Efteraaret 1923, men de Unøjagtigheder i Sammenligningen, der kan fremkomme af denne Grund, er næppe af større Betydning.